

POLITICAL SCIENCE-I

Time Allowed : 3Hrs.

Maximum Marks : 100

Note : The candidates are required to attempt ONE question each from Sections A, B, C and D carrying 15 marks each and the entire Section E consisting of 10 short answer type questions carrying 4 marks each.

(SECTION-A)

1. Discuss the constitutional provisions of the Better Government of India Act, 1858. (15)
2. What do you mean by Provincial Autonomy? Discuss critically the Provincial Autonomy as introduced under the Government of India Act, 1935. (15)

(SECTION-B)

3. Explain the basic features of the Indian Constitution. (15)
4. Indian Constitution is Federal in form, Unitary in spirit. Discuss. (15)

(SECTION-C)

5. What do you mean by Human Rights? What main rights have been included in the U.N. Declaration of Human Rights? (15)
6. What are the Directive Principles of State Policy? Are they justifiable? (15)

(SECTION-D)

7. Critically examine the emergency powers of the President of India. (15)
8. Discuss the composition and powers of State Legislative Assembly. (15)

(SECTION-E)

9. Explain a brief note on the following : (10×4=40)
 - (a) Why the Indian Councils Act, 1909 is called Morley-Minto reforms?
 - (b) What is Dyarchy?
 - (c) Was the Constituent Assembly a Sovereign body?
 - (d) What was Objective Resolution?
 - (e) Mention the names of different methods of amendments in the Indian Constitution.
 - (f) Which State of India has its own constitution?
 - (g) Write the names of Fundamental Rights given in the Indian Constitution.
 - (h) What is the 91st amendment of the Indian Constitution?
 - (i) What is an ordinance?
 - (j) What is hung Parliament?

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਬ ਅਤੇ ਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ 10 ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

(ਭਾਗ-ਓ)

1. 1858 ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (15)
2. ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਵਾਧੀਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? 1935 ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਵਾਧੀਨਤਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (15)

(ਭਾਗ-ਅ)

3. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (15)
4. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਘਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਇਕਾਤਮਕ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (15)

- (ਭਾਗ-ੲ)
5. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ? (15)
 6. ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿੱਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਨਿਆਂ-ਯੋਗ ਹਨ? (15)

(ਭਾਗ-ਸ)

 7. ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸੰਕਟਕਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (15)
 8. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (15)

(ਭਾਗ-ਹ)

 9. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
 - (ੳ) 1909 ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੋਰਲੇ-ਮਿੰਟੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
 - (ਅ) ਡਾਈਆਰਕੀ (ਦੋਹਰੇ ਸ਼ਾਸਨ) ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 - (ੲ) ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਭੂਤਾਸ਼ਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ?
 - (ਸ) ਉਂਦੇਸ਼ਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀ ਸੀ?
 - (ਹ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 - (ਕ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ?
 - (ਖ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 - (ਗ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 91ਵੀਂ ਸੋਧ ਕੀ ਹੈ?
 - (ਘ) ਅਧਿਆਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
 - (ਙ) ਲਟਕਦੀ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(10×4=40)